

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 190
van **CAROLINE GENNEZ**
datum: 19 maart 2018

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Kazerne Dossin Mechelen - Bezoekers

De nieuwe Kazerne Dossin - Memoriaal, museum en documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten in Mechelen opende meer dan vijf jaar geleden de deuren voor het publiek.

Vanuit de holocaust gaat Kazerne Dossin op zoek naar de tijdloze mechanismen van groepsdruk en collectief geweld die in sommige omstandigheden kunnen uitlopen op massamoord en genocide. Het museum linkt het verleden met de kern van de moderne mensenrechten en benadrukt het belang van vrijheid en non-discriminatie. In de eenentwintigste eeuw moeten holocaustmusea het historische gebeuren niet alleen in herinnering brengen, ze moeten het ook overstijgen door een analyse die uitmondt in een pedagogisch project. Daarin moeten waarden als verdraagzaamheid en respect, burgerzin en verantwoordelijkheid de toon aangeven. Dat is wat Kazerne Dossin ook doet.

1. Hoeveel bezoekers telde Kazerne Dossin de voorbije jaren sinds de opening? Graag een overzicht van het aantal bezoekers, per jaar en indien mogelijk per maand.
2. Hoeveel bezoekers brachten in groep een bezoek aan het museum, hoeveel scholen en hoeveel particulieren brachten een bezoek aan Kazerne Dossin? Graag een overzicht per jaar van de voorbije 5 jaren.
3. Stroken de bezoekersaantallen met de eerdere verwachtingen? Graag een korte motivatie. Worden er nog specifieke stappen ondernomen om het museum verder bekend te maken bij een breder publiek. Zo ja, welke?
4. Kan er een overzicht worden gegeven van waar de bezoekers afkomstig zijn? Hoeveel internationale bezoekers werden er geteld, welke nationaliteiten werden geregistreerd?
5. Hoeveel Vlamingen hebben reeds een bezoek gebracht? Indien er een registratie gebeurt op basis van de postcode van de bezoeker, kan de minister hiervan een gedetailleerd overzicht bezorgen?
6. Wat is de gemiddelde leeftijd van de bezoekers? Beschikt Kazerne Dossin nog over andere profielgegevens van bezoekers? Zo ja, welke en graag een weergave van de resultaten?

7. Heeft men op basis van gegevensanalyse zicht op het soort evenementen dat wordt aangeboden en het effect op de bezoekersaantallen? Welke conclusies kan men hieruit trekken?

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vraag nr. 190 van 19 maart 2018

van **CAROLINE GENNEZ**

1. In de tabel staat het aantal bezoekers per jaar en per maand voor de jaren 2013 tot en met 2017.

JAA R	JAN	FEB	MAA	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOTA AL
2013	8 765	11 087	10 461	13 147	11 438	6 055	3 466	4 711	6 345	8 956	8 458	5 546	98 435
2014	8 156	9 027	10 248	7 814	8 286	3 755	3 055	3 752	5 259	6 965	6 866	2 921	76 104
2015	5 442	7 350	9 492	6 676	5 916	2 851	1 742	2 407	4 356	8 292	7 118	2 752	64 394
2016	5 841	6 577	6 286	6 013	5 836	2 334	1 558	1 860	3 874	6 676	6 792	3 280	56 927
2017	4 947	7 748	9 687	6 699	6 471	2 872	1 981	2 234	4 305	6 409	6 258	5 057	64 668
Totaal	33 151	41 789	46 174	40 349	37 947	17 867	11 802	14 964	24 139	37 298	35 492	19 556	360 528

2. De volgende tabel geeft het aantal bezoekers weer, verdeeld volgens individuele of groepsbezoeken. Het aantal bezoekers, zowel individueel als in groep, lag het hoogst in het openingsjaar van het museum (2013). Vanaf 2016 stabiliseert de verhouding individu/groep.

	Individuele bezoekers	Bezoekers in groep	Totaal aantal bezoekers (individueel + in groep)
2013	46 188	52 247	98 435
2014	28 450	47 654	76 104
2015	24 387	40 007	64 394
2016	16 922	40 005	56 927
2017	18 205	46 463	64 668
Totaal	134 152	226 376	360 528

Met betrekking tot de bezoeken van scholen (en jongeren) verwijs ik naar het antwoord op de deelvraag 6.

3. Publieksonderzoek toont aan dat het museum Kazerne Dossin met de huidige middelen, aanbod en ligging een bereik van gemiddeld 65.000 bezoekers per jaar kan halen. De eerste jaren kreeg het museum veel aandacht door de opening. In de volgende jaren liepen de bezoekersaantallen gradueel terug tot 57.000 bezoekers in 2016, wat dat jaar specifiek door de terreurdreiging kan verklaard worden. Tijdens het voorbije werkingsjaar 2017 werd opnieuw het jaaraantal bezoekers van 2015 gehaald.

Vanuit zijn huidige werking en middelen zet Kazerne Dossin voornamelijk in op de verdere uitbouw van het educatieve aanbod (kindtrajecten voor lager onderwijs, gratis lerarendagen) en door specifieke communicatie naar diverse doelgroepen en media. Sedert 2014 laat Kazerne Dossin ook een mediawaarde-analyse opmaken om haar bereik in de media te vergroten. Deze mediawaarde, gebaseerd op artikelen en

opiniestukken in de geschreven pers en op berichtgeving op radio en televisie, wordt uitgedrukt in Weighed Advertising Equivalent (WAE).

Dat is de waarde mocht men voor deze media-aandacht moeten betalen in advertentiekrediet. Deze mediawaarde steeg van 2.244.094 euro/WAE in 2014 en 2.086.901 euro/WAE in 2015, naar 10.468.668 euro/WAE in 2016 en 21.522.570 euro/WAE in 2017.

Dankzij een strategisch mediabereik heeft Kazerne Dossin in 2017 met mediaberichten meer dan 22 miljoen lezers en kijkers bereikt. Deze gegenereerde mediawaarde is van cruciaal belang voor de naambekendheid en het aanbod van Kazerne Dossin. Ook in 2017 werd een deep branding traject opgestart samen met reclamebureau BDDO om deze strategische communicatie nog meer te optimaliseren.

Kazerne Dossin neemt jaarlijks deel aan een hele reeks evenementen zoals Erfgoeddag, International Holocaust Remembrance Day, Jaarviering en toevoeging foto's aan de portrettenwand, publieksweekend voor vijfjarig bestaan (1.500 bezoekers).

Daarnaast is er uiteraard het brede structurele aanbod, complementair aan de permanente tentoonstelling. Er worden specifieke trajecten, workshops en activiteiten ingericht om beter in te spelen op de vragen en noden van diverse publieksdoelgroepen. Zo werd in 2017 het gezinsparcours ontwikkeld en kreeg de instapsessie voor scholen een dynamische en interactieve herwerkte versie.

De opleiding 'Holocaust, politie en mensenrechten' is al enkele jaren een succes. In 2017 volgden 1.757 leden van de geïntegreerde politie deze opleiding in Kazerne Dossin. Sinds de start van dit samenwerkingstraject met de politie in 2014 volgden reeds zowat 6.700 politiemedewerkers dit opleidingstraject.

Sinds 2008 coördineert Kazerne Dossin ook het netwerk rond herinneringseducatie (Bijzonder Comité voor Herinneringseducatie/BCH). In dat kader wordt o.a. "Klas op stelten!" georganiseerd. Deze webinars werken rond controverses in de klas en op school. Aan de hand van reële onderwijskasussen en op basis van elkaars inbreng krijgen de deelnemers concrete aanwijzingen om constructief om te gaan met leerstof die controverse kan oproepen.

Vanuit de analyse van historische kasussen van sociale polarisatie, verdiept Kazerne Dossin zich ook in actuele vormen van "wij/zij"-denken. Gecoacht door Bart Brandsma en samen met partners, zoals het Vlaams Vredesinstituut, GO!, het Katholiek Onderwijs Vlaanderen, het Bijzonder Comité voor Herinneringseducatie en het Onderwijsnetwerk Moslimexperten, ontwikkelt Kazerne Dossin een vormingsaanbod voor verschillende doelgroepen. Zo wenden journalisten in opleiding, organisaties uit het middenveld, politiemensen en leerkrachten islamitische godsdienst zich tot Kazerne Dossin om bij te leren over politieke polarisatie als verrijking en over sociale polarisatie als bedreiging, controverse in de klas, kritische omgang met media en 'constructive journalism'.

De boodschap van Kazerne Dossin stopt niet na een bezoek. Het verhaal wordt langs diverse kanalen verder uitdragen, ook door in een specifiek educatief aanbod te voorzien in de nieuwe museumshop. Naast standaardwerken over de Holocaust, genocide en mensenrechten, komt er ook ruimte voor kinder- en jeugdboeken, biografieën, romans, strips en graphic novels.

Kazerne Dossin is met zijn bijzondere architectuur en zijn centrale ligging meer en meer het decor voor externe evenementen. Bedrijven en organisaties huren de vrije ruimtes voor vergaderingen, workshops of studiedagen en combineren dat vaak met een bezoek aan een van de tentoonstellingen.

Kazerne Dossin wil met dit alles het bereik vergroten, verbreden en verdiepen om op die manier ook te evolueren van een museum, memoriaal en documentatiecentrum naar een heus kennis- en onderzoekscentrum.

4. In de bijlage is een overzicht opgenomen van het totaal aantal bezoekers in de periode 2013-2017 op basis van hun woonplaats (bezoekers per Vlaamse provincie, Brussel, Wallonië en het buitenland).

Het internationale bezoek volgt de trend van het internationaal toeristisch bezoek aan de stad Mechelen, met een specifiek extra bezoek aan Kazerne Dossin vanuit Israël en Noord-Amerika.

5. In de voorbije vijf jaren brachten 250.386 personen uit het Vlaamse Gewest een bezoek aan Kazerne Dossin. In het derde tabblad van de bijlage zijn de bezoekersaantallen per Vlaamse provincie gedetailleerd op basis van de postcodes en de (deel)gemeenten, zoals geregistreerd door het museum.
6. De onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal bezoekers per leeftijdscategorie (kinderen, jongeren en volwassenen) voor enerzijds de individuele en anderzijds de groepsbezoeken. Andere profiel- of demografische gegevens van de bezoekers worden niet geregistreerd.

	2013	2014	2015	2016	2017	Totaal
Individuele bezoeken						
Kinderen (-10)	731	293	242	271	335	1 872
Jongeren (10 - 21)	5 634	2 034	1 815	1 576	1 577	12 636
Volwassenen (+21)	39 823	26 123	22 330	15 075	16 293	119 644
Totaal individuele bezoekers	46 188	28 450	24 387	16 922	18 205	134 152
Groepsbezoeken						
Kinderen (-10)	0	0	0	0	47	47
Jongeren (10 - 21)	25 424	24 367	23 682	25 288	27 415	126 176
Volwassenen (+21)	26 823	23 287	16 325	14 717	19 001	100 153
Totaal bezoekers in groep	52 247	47 654	40 007	40 005	46 463	226 376

De overgrote meerderheid van de jongeren bezoekt de permanente tentoonstelling in klasverband. Soms komen jongeren ook via het kindtraject samen met ouders en/of grootouders, of komen ze in een ander georganiseerd verband zoals een jeugdbeweging, een club of een vereniging.

7. De permanente tentoonstelling blijft de sterkhouder van de museumwerking. Nog dagelijks ontdekken bezoekers het verhaal van kazerne Dossin. In 2017 was er opnieuw een aangroei in de cijfers van de individuele en groepsbezoekers voor de permanente tentoonstelling.

Daarnaast profileert Kazerne Dossin zich meer en meer als tentoonstellingsplaats voor 'high end' tijdelijke exposities. Zo werd op 22 oktober 2017 de tentoonstelling *The Art of War* feestelijk geopend. Deze tentoonstelling is de eerste van een 'grotere' orde voor Kazerne Dossin, waarbij zowel op inhoudelijk (kunst)historisch vlak, als op het vlak van de professionalisering van de organisatie en de museale infrastructuur een hoger niveau bereikt is.

Kazerne Dossin kijkt uit naar de cijfers voor 2018 om te kunnen analyseren welk effect dit soort grote tijdelijke tentoonstellingen biedt. De eerste resultaten voor *The Art of War* wijzen alvast in de richting van een succes voor de formule combiticket (tijdelijke expo + permanente tentoonstelling) die aan een gunsttarief wordt aangeboden.

BIJLAGE

Verdeling van het aantal bezoekers in de periode 2013-2017 volgens woonplaats